

Mitigatieplan vleermuizen en broedvogels Uitbreiding Buitenhof de Leistert

Arcus Zuid Projectontwikkeling



Mitigatieplan vleermuizen en broedvogels Uitbreiding Buitenhof de Leistert

Arcus Zuid Projectontwikkeling

Rapportnummer: 210x00225.069032_1_5

Datum: 19 april 2012

Contactpersoon opdrachtgever: De heer M. Verhoosel

Projectteam BRO: De heer P. van der Ligt,
De heer R. van Dijk,
Mevrouw P. Maas

Gecontroleerd door: Mevrouw G. Mennen

Kaft: Hollandse Hoogte 11

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding en achtergrond	3
1.2 Doel van het rapport	3
1.3 Leeswijzer	4
2. PLANGEBIED EN ONTWIKKELING	5
2.1 Ligging van het plangebied	5
2.2 Impressie van het plangebied	8
2.3 Beschrijving initiatief	9
2.4 Uitgevoerd natuurwaardenonderzoek	9
3. VLEERMUIZEN	13
3.1 Soortbeschrijving	13
3.2 Effectbeschrijving	14
3.3 Mitigerende maatregelen	15
4. VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTPLAATSEN	17
4.1 Soortbeschrijving	17
4.1.1 Steenuil	17
4.1.2 Huismus	18
4.2 Effectbeschrijving	18
4.2.1 Verstoring tijdens werkzaamheden	18
4.2.2 Leefgebied van steenuil	19
4.2.3 Leefgebied van huismus	19
4.3 Mitigerende maatregelen	19
5. OVERIGE BROEDVOGELS	23
5.1 Soortbeschrijving	23
5.1.1 Boerenzwaluw	23
5.1.2 Zwarte roodstaart	23
5.1.3 Huiszwaluw	23
5.2 Effectbeschrijving	24
5.3 Mitigerende maatregelen	24

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN	27
6.1 Algemene richtlijnen maatregelen	27
6.2 Zekerstelling	28
6.3 Overzichtstabel	30

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en achtergrond

Op een locatie aan de Heldensedijk te Roggel, waar momenteel Hippiisch centrum “De Leistert” is gevestigd, is de uitbreiding van recreatiepark Buitenhof de Leistert voorzien. De initiatieflocatie ligt exact tussen het bestaande recreatiepark De Leistert en het recent ontwikkeld bungalowpark Buitenhof de Leistert met vakantieboerderijen. Het hippisch centrum dient geheel te verdwijnen op de locatie en daarvoor in de plaats zullen nieuwe vakantieboerderijen verrijzen. Na afronding van dit plan is De Leistert een groot aangeschakeld recreatiepark met camping, vakantieboerderijen en centrumvoorzieningen zoals horeca, winkels en zwembad.

De geplande ontwikkeling is echter niet mogelijk op basis van het bestaande bestemmingsplan. Om deze ontwikkeling juridisch-planologisch mogelijk te maken heeft men een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Hiervoor was het onder andere noodzakelijk om inzicht te krijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid. De benodigde verkennende natuurwaardenonderzoeken en soortspecifieke (specialistische) onderzoeken zijn reeds uitgevoerd in 2006¹, 2009² en 2011³. Uit deze onderzoeken is gebleken dat het plangebied waarde heeft voor streng beschermde diersoorten en dat (negatieve) effecten van de uitbreiding van De Leistert op deze soorten niet bij voorbaat zijn uit te sluiten.

1.2 Doel van het rapport

Om te voorkomen dat bij de ontwikkeling van het plangebied de Flora- en faunawet wordt overtreden dienen zowel maatregelen genomen te worden om schade aan de aanwezige beschermde soorten te voorkomen en te beperken, als om het plangebied als functioneel leefgebied voor deze soorten te behouden. De mitigerende maatregelen dienen (deels) voorafgaande aan de geplande activiteiten uitgevoerd te zijn.

¹ Memo van Arcadis: Definitieve resultaten nader ecologisch onderzoek uitbreiding Heldense Dijk, te Roggel & Samenvattende conclusies Flora- en faunawet Project Vossen te Roggel, d.d. 20 september 2006

² Rapport van Kragten: Vossen Roggel B.V., Dresenhof te Roggel, Compensatieplan Das en Steenuil, d.d. 28 januari 2009.

³ Rapport: Vleermuizen- en vogelnestonderzoek op locatie de Leistert te Roggel, opgesteld door Ruud Snijders en Hans Hovens, d.d. 10 oktober 2011.

Hiervoor is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen uit te werken in een zogenoemd mitigatieplan. Door het mitigatieplan gekoppeld aan het bestemmingsplan vast te stellen, verplicht de initiatiefnemer zich tot het uitvoeren van de mitigerende maatregelen. Door de ontwikkeling in overeenstemming met het mitigatieplan uit te voeren, kan het plan in overeenstemming met de natuurwetgeving plaatsvinden (beoordelingskader van augustus 2009, Ministerie van LNV).

In het voorliggende rapport zijn de mitigerende maatregelen voor de betreffende soorten uitgewerkt. Het gaat om de wettelijk beschermde soorten Gewone dwergvleermuis, Steenuil, Huismus, Boerenwaluw, Huiswaluw en Zwarte roodstaart. Met het mitigatieplan kan worden gewaarborgd dat het plan wordt uitgevoerd in overeenstemming met de Flora- en faunawet. Tevens kan het rapport dienen als onderbouwing voor het verkrijgen van een goedkeuring van het Ministerie van EL&I in de vorm van een zogenaamde 'positieve afwijzing'.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de ligging van het plangebied en de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kort beschreven. Er wordt kort ingegaan op de aanwezige beschermde diersoorten en de betekenis van het plangebied voor deze soorten.

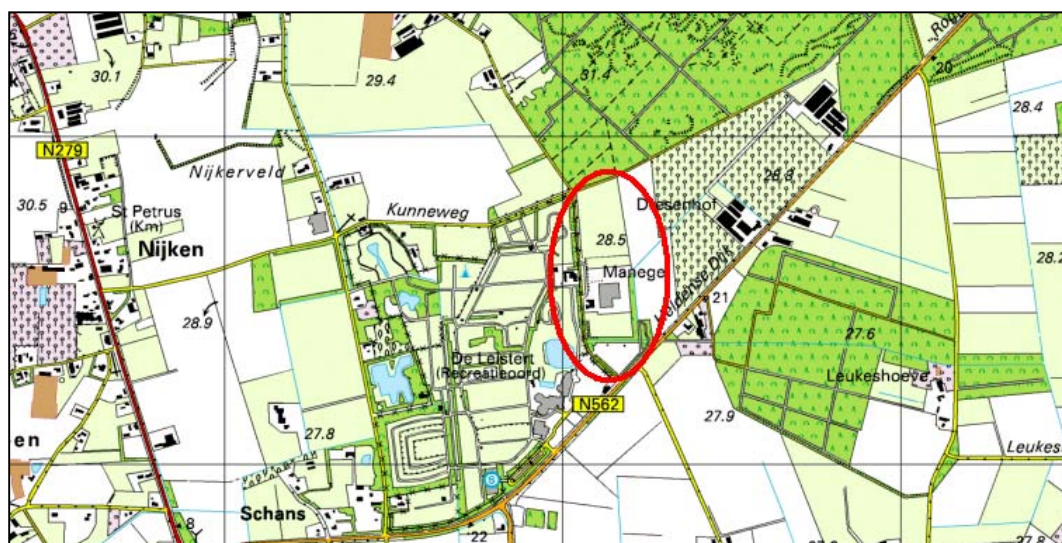
In de daaropvolgende hoofdstukken wordt achtereenvolgend ingegaan op vleermuizen (hoofdstuk 3), broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (hoofdstuk 4) en overige broedvogels (hoofdstuk 5). Daarbij zal aandacht besteed worden aan de ecologie van de soorten, de effecten die de ruimtelijke ontwikkeling heeft op de betreffende soorten en (te nemen) mitigerende maatregelen.

Tot slot is in hoofdstuk 6 aangegeven op welke wijze de maatregelen verankerd moeten worden zodat de uitvoering ervan kan worden gewaarborgd. De verschillende maatregelen zijn bij wijze van samenvatting in een overzichtelijke tabel opgenomen.

2. PLANGEBIED EN ONTWIKKELING

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in het buitengebied ten noorden van de kern Roggel in de gemeente Leudal. Het plangebied wordt begrensd door de Heldensedijk (N562) aan de zuidzijde, de Leistertweg aan de westzijde, een zandpad (verlengde van de Kunneweg) aan de noordzijde, en het reeds in ontwikkeling zijnde deel van Buitenhof de Leistert aan de oostzijde. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 193,2-365,5⁴ (zie afbeelding 1).



Afbeelding 1: ligging en omgeving plangebied.

Recreatiepark De Leistert bevindt zich ten noorden van de kern Roggel, aan de weg richting Helden (Heldensedijk of N562). Het recreatiepark, met inmiddels een grootte van circa 55 ha, is het belangrijkste en grootste recreatiepark van de regio. De Leistert bestaat uit een grote camping met onder andere stacaravans en kampeerplekken voor eigen tenten of caravans. Bij het recreatiepark behoren een subtropisch zwembad, buitengolfslagbad, attractiespeeltuin en een Plazaplein met overdekt terras.

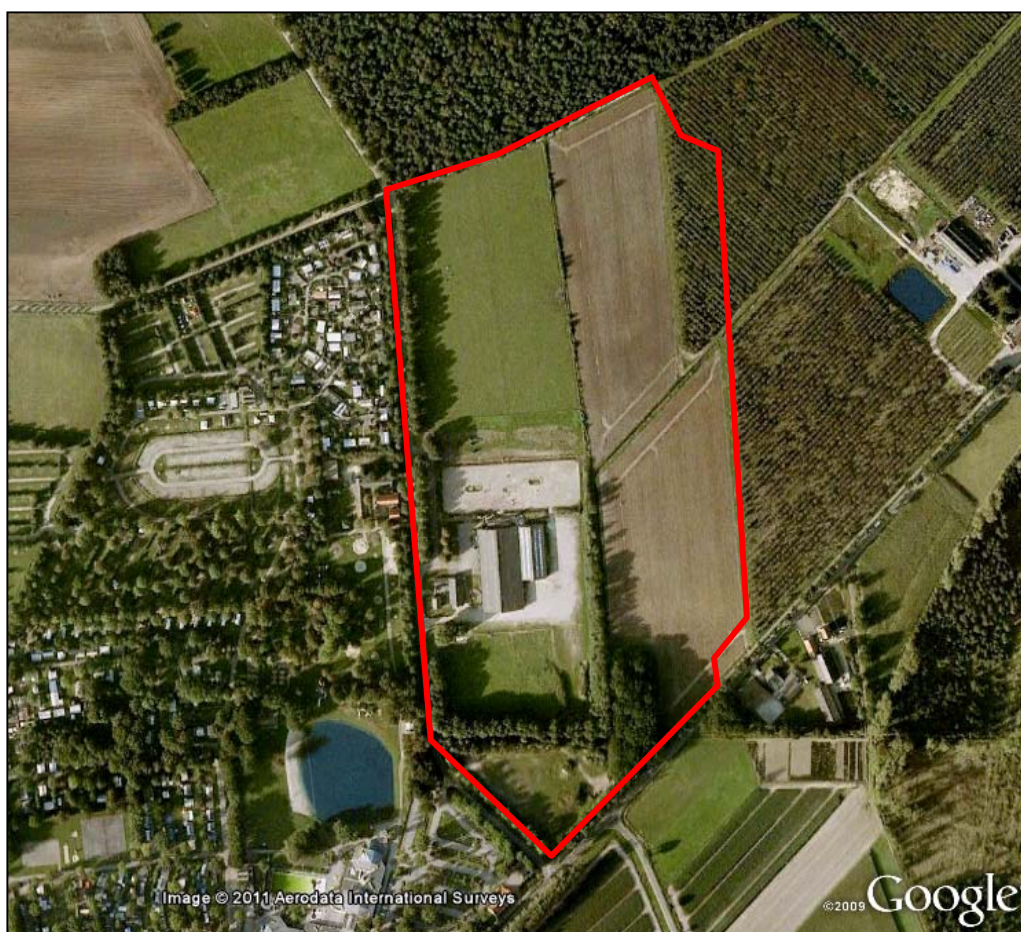
In het kader van de recreatieve ontwikkeling van het gebied zijn een tweetal intensieve agrarische bedrijven, gelegen ten oosten van De Leistert, verplaatst. Op deze locatie worden momenteel 225 vakantieboerderijen in Limburgse boerderijstijl gere-

⁴ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

aliseerd. In 2011 zijn de eerste vakantieboerderijen opgeleverd. De nieuwe verblijfsrecreatieve functie, behorende bij De Leistert, wordt Buitenhof de Leistert genoemd.

Tussen het recreatiepark De Leistert en Buitenhof de Leistert bevindt zich aan de Leistertweg het hippisch centrum "de Leistert". Het hippisch centrum bestaat uit drie binnenpistes, een stal, een buitenbak, een stapmolen, bijbehorende bedrijfswoning en weilanden. Aan een groot deel van de randen van het hippisch centrum staan opgaande bomen en struiken. Aan de westzijde bevindt zich parallel aan de Leistertweg een gedeeltelijk verharde parkeerplaats (zie afbeelding 2).

De directe omgeving van het plangebied is zoals hierboven beschreven grotendeels ingericht als verblijfsrecreatiegebied. Ten noorden van het plangebied ligt het bosgebied Ophovensche Zandberg, dat voornamelijk bestaat uit naald- en gemengd bos. De agrarische gebieden in de verdere omgeving zijn deels in gebruik als bouwland en deels als (ingezaaid) grasland. Het plangebied zelf bestaat uit de gronden van hippisch centrum "de Leistert" en aangrenzende gronden.



Afbeelding 2: begrenzing plangebied in rood.

Een groot deel van de randen van het hippisch centrum is beplant met bomen en struiken. Zo is de oostzijde van de Leistertweg voorzien van een eenzijdige laanbeplanting van Zomereik. Deze structuur is onderbroken ter hoogte van de bebouwing. Tussen het parkeerterrein en de bebouwing staan vier lindes. Een dichte houtsingel met gemengd inheems bosplantsoen scheidt de Leistertweg van het bestaande recreatieoord. Het zuidelijke deel van het hippisch centrum wordt omringd door een houtsingel die deels op een zandlichaam is aangeplant. Ten zuiden van de bedrijfswoning bevindt zich een kleine bosschage. Ten noorden van de buitenpiste ligt een waterhoudend slootje. Tussen een dubbele houtsingel aan de zuidzijde van het plangebied loopt een greppel. Ten zuiden en ten oosten van het hippisch centrum liggen gronden die recentelijk zijn ingezaaid bij de ontwikkeling van Buitenhof de Leistert. Langs het zuidelijke grasveld is recentelijk een toegangsweg tot Buitenhof de Leistert aangelegd. Buitenhof de Leistert wordt gescheiden van het grasveld van de manege door een dubbel hekwerk met greppel ertussen. In en langs de greppel heeft zich een ruigte- en struweelvegetatie ontwikkeld.

2.2 Impressie van het plangebied



Foto-impressie van links naar rechts, van boven naar beneden: 1. Leistertweg ter hoogte van de manege; 2. Springparcours; 3. Greppel in bosschage ten zuiden van manege; 4. Grasveld in zuidelijk deel plangebied; 5. Grasland aan noordzijde plangebied; 6. Recent ingezaaid oostelijk deel van het plangebied; 7. Zandpad aan bosrand; 8. Sloopje ten noorden van de buitenpiste.

2.3 Beschrijving initiatief

Het plan voorziet in de bouw van circa 75 recreatiewoningen in boerderijstijl met aanleg van bijbehorende groenvoorzieningen en verhardingen. Daarnaast wordt in het gebied een zone met centrale voorzieningen aangelegd.

Ten behoeve van de geplande ontwikkeling zullen ten minste de volgende werkzaamheden worden verricht:

- slopen van de bestaande bebouwing (gedeeltelijk);
- rooien van beplantingen;
- bouwrijp maken van het bouwvlak door vergraven en mogelijk verwijderen van de top laag, aanbrengen van zand en egalisatie;
- aanleggen van funderingen en verhardingen;
- graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- bouwen van de recreatiewoningen;
- aanleg van nieuwe beplantingen.

Een deel van de bestaande beplanting in het plangebied zal verdwijnen, te weten de vier lindes en de kleine bosschages naast de bedrijfswoning, de houtsingel ten oosten van het terrein van het hippisch centrum en de struweelvegetatie die in het verlengde van deze houtsingel staat. De laanbeplanting van de Leistertweg en de dubbele houtsingel langs de greppel ten zuiden van het hippisch centrum kunnen op basis van het verkavelingsplan echter worden behouden (zie afbeelding 3).

Van de aanwezige bebouwing zal volgens de huidige plannen de bestaande bedrijfswoning aan de Leistertweg met bijgebouwen blijven staan. Ook de meest oostelijke hal (nog niet aanwezig op de luchtfoto in afbeelding 2) zal volgens de huidige plannen behouden blijven. Wel zal deze naar verwachting verbouwd of aangepast worden aan de stijl van het vakantiepark.

2.4 Uitgevoerd natuurwaardenonderzoek

Het verkennende en aanvullende natuurwaardenonderzoek voor de uitbreiding van Buitenhof de Leistert is reeds afgerond⁵. In deze rapportage worden de aanwezige beschermde natuurwaarden en de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet beschreven. Uit deze onderzoeken is gebleken dat de uitbreiding van Buitenhof de Leistert effect heeft op een aantal wettelijk beschermde soorten.

⁵ Rapport van BRO: Verkennend natuurwaardenonderzoek Uitbreiding De Leistert, Roggel. Arcus Zuid Projectontwikkeling. Definitief rapport, d.d. 17 oktober 2011, rapportnummer: 211x05038.064865_2



Afbeelding 3. Schetsplan d.d. 8-12-2011. A: toekomstig steenuilbiotoop. B: Te behouden houtsingel. C: Aanvulling houtsingel ter versterking structuur Leistertweg. D: Te behouden bomen (opkronen) ter behoud structuur Leistertweg. E: Te behouden laanstructuur. F: Ontwikkeling struweelzone.

Het gaat om vleermuizen (Gewone dwergvleermuis), vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (Steenuil, Huismus) en op broedvogels uit categorie 5 (Boerenzwaluw, Zwarte roodstaart, Huiszwaluw) van de 'aangepaste vogellijst' van Dienst Regelingen⁶.

In navolgende hoofdstukken worden de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling voor de betreffende soorten inzichtelijk gemaakt en worden de mitigerende maatregelen ten gunste van deze soorten beschreven. Er is onderscheid gemaakt tussen de maatregelen die tijdens de werkzaamheden genomen dienen te worden (tezaamen vormen deze maatregelen een ecologisch werkprotocol) en maatregelen die binnen het plan gerealiseerd moeten worden (maatregelen die de huidige staat van instandhouding zo goed als mogelijk, binnen het plangebied, waarborgen). Door het plan in overeenstemming met de beschreven maatregelen te laten plaats vinden, kan een overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen worden.

⁶ Bijlage Dienst Regelingen – Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep, d.d. 12 oktober 2009.

3. VLEERMUIZEN

Binnen het plangebied voor de uitbreiding van Buitenhof de Leistert bevindt zich een vaste vliegroute van de vleermuissoort Gewone dwergvleermuis. Vaste vliegroutes voor vleermuizen zijn beschermd als onderdeel van het functionele leefgebied van de vleermuispopulatie en van belang voor de huidige staat van instandhouding van deze soorten.

3.1 Soortbeschrijving

De Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) is een zeer kleine, roestbruine tot donkerbruine vleermuis met donkerbruine of zwarte oren, een romplengte van niet meer dan vijf cm en een gewicht van 3,5 tot 8 gram. In Nederland is het de meest algemene vleermuis met een ruime verspreiding over het gehele land. De aantallen worden geschat op 300.000 tot 600.000 dieren. De Gewone dwergvleermuis leeft in gesloten tot half open landschappen, in kleinschalige landbouwgebieden, in dorpen, steden, parken en tuinen. Het dier jaagt op insecten in de beschutting van opgaande vegetatie, binnen de bebouwing in tuinen en bij straatlantaarns, boven water, in bossen en langs bosranden, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Ze vliegt op enige afstand (1 tot 8 meter) langs de vegetatie, op een hoogte van gemiddeld 2 tot 5 meter, maar soms wat hoger.

Gedurende het hele jaar worden vooral gebouwen als verblijfplaats gebruikt. Begin mei groeperen de vrouwtjes zich in kraamkolonies, die een netwerk aan verblijfplaatsen bewonen. In de kraamkamers worden de jongen geboren en grootgebracht. Ieder vrouwtje krijgt één jong per jaar. De verblijfplaatsen worden in spouwmuren gevonden, maar ook achter betimmering en daklijsten of onder dakpannen. Het aantal dieren in een verblijfplaats binnen het netwerk van een kraamkolonie kan variëren van enkele tientallen tot meer dan tweehonderd. Gewone dwergvleermuizen gebruiken de verblijfplaatsen van het netwerk plaatstrouw, maar verhuizen daarbinnen vaak. Al na enkele dagen worden ook de jongen mee verhuisd. Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus en begin oktober fanatiek gebaltst. Ergens binnen dit territorium wordt een paarplaats gezocht. De precieze locatie is moeilijk vast te stellen; het gaat dan om spleten en gaten in gebouwen, plekken die in de winter door kleine groepen ook als winterverblijf worden gebruikt. Overwinterende dieren verblijven vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter daklijsten en onder dakpannen, maar ook in spleten in muren van forten. Daarnaast gebruiken ze onderaardse kalkgroeven als winterslaapplaats. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen.

Ze overwinteren alleen of in kleine groepen, maar er komen ook massale winterverblijven voor. Er is geen duidelijke winterslaapperiode aan te geven. In de relatief milde winters in ons land zijn ze vaak wakker en dan gaan ze op jacht. Bij vorst zoeken de dieren verwarmde huizen op. In het westen van Europa gedraagt de Gewone dwergvleermuis zich als standvleermuis. Ze overwinteren op gemiddeld 15 tot 25 kilometer van het zomegebied.

3.2 Effectbeschrijving

Verstoring tijdens werkzaamheden

De verstoring van vleermuizen tijdens werkzaamheden zal voornamelijk veroorzaakt worden wanneer werkzaamheden tussen zonsondergang en zonsopgang worden uitgevoerd. Het gaat met name om werkzaamheden waar sterke verlichting wordt gebruikt en het betreft de periode wanneer de vleermuizen foerageren (maart tot november). Werkzaamheden overdag zullen naar verwachting geen effect hebben op aanwezige vleermuizen rondom het plangebied. Er zijn immers geen verblijfplaatsen in het plangebied.

Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen

Gedurende het aanvullende soortspecifieke onderzoek, uitgevoerd door Faunaconsult⁷, zijn geen zwermende vleermuizen of andere aanwijzingen waargenomen die duiden op de aanwezigheid van dagrustplaatsen of kolonieverblijven van vleermuizen binnen het plangebied. De voorgenomen ontwikkeling heeft daarom geen (negatief) effect op vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied.

Foerageergebied van vleermuizen

Er zijn gedurende het aanvullende soortspecifieke onderzoek, uitgevoerd door Faunaconsult, geen foeragerende vleermuizen waargenomen. De voorgenomen ontwikkeling heeft redelijkerwijs geen negatief effect op een foerageergebied van vleermuizen in het plangebied.

Vaste vliegroutes van vleermuizen

De laanbeplanting langs de Leistertweg wordt door Gewone dwergvleermuis gebruikt als vaste vliegroute. Vaste vliegroutes vormen voor deze soort een wezenlijk onderdeel van het functionele leefgebied, doordat de dieren zich hierlangs verplaatsen tussen hun verblijfplaatsen en jachtgebieden. Ze hebben doorlopende lijnvormige structuren zoals lanen en hagen nodig om zich te kunnen oriënteren in het landschap. Gewone dwergvleermuizen kunnen echter gemakkelijk open ruimten overbruggen.

⁷ Rapport: Vleermuizen- en vogelnestsonderzoek op locatie de Leistert te Roggel, opgesteld door Ruud Snijders en Hans Hovens, d.d. 10 oktober 2011.

Doorgaans worden onderbroken lijnvormen met open ruimtes van rond de 20 meter alsnog als ononderbroken lijnvorm beschouwd door de Gewone dwergvleermuis.

De inrichtingsschets geeft geen duidelijk beeld of de doorlopende beplantingsstructuur langs de Leistertweg in voldoende mate wordt behouden. Om de functie als vliegroute te behouden, wordt langs de Leistertweg een maximale onderlinge afstand van 20 meter tussen individuele bomen als aanvaardbaar beschouwd.

Om dit te kunnen handhaven, wordt ten zuiden van de bedrijfswoning een houtsingel doorgetrokken. Ter hoogte van de bedrijfswoning worden aan de westzijde van de weg (buiten het plangebied) tenminste twee bomen in de bestaande houtsingel behouden. Ten noorden van de bedrijfswoning worden de bestaande laanbomen ingepast in het plan. Zie ook afbeelding 3.

Door deze maatregelen kan de functionaliteit van de Leistertweg als vaste vliegroute voor vleermuizen behouden blijven. Specifieke maatregelen zijn niet nodig. Wel is van belang dat extra verlichting van de vliegroute in de aanleg- en gebruiksfase wordt voorkomen. De Leistertweg is in de bestaande situatie reeds verlicht met hoge straatlantaarns. Een toename van verlichting is hier niet wenselijk.

3.3 Mitigerende maatregelen

In hoeverre mitigerende en compenserende maatregelen realiseerbaar en nuttig zijn hangt af van het landschapsgebruik en de versturende factor. Er zijn met betrekking tot vleermuizen twee verschillende negatieve invloeden te onderscheiden, namelijk:

- Verstoring door werkzaamheden;
- Aantasting van een vaste vliegroute van de Gewone dwergvleermuis.

Mitigerende maatregelen tijdens werkzaamheden

- Tijdens werkzaamheden dient er zorg gedragen te worden dat strooilicht minimaal aanwezig is door gebruik te maken van objectgerichte verlichting. Dit geldt met name voor de werkzaamheden die 's nachts uitgevoerd worden (in de zomerperiode als vleermuizen actief foerageren).

Mitigerende maatregelen met betrekking tot de vaste vliegroutes van vleermuizen

- Uitgaande van het behoud van de bomen zoals aangegeven in afbeelding 3 zijn specifieke mitigerende maatregelen niet nodig.

Aanvullende maatregelen met betrekking tot een duurzame inrichting

- In het totaalplan is een groenstructuur voor het gehele plangebied opgenomen. Deze groenstructuur is gunstig voor aanwezige vleermuizen op lange termijn, als de aangeplante bomen volwassen worden; hierdoor ontstaan namelijk nieuwe vliegroutes en foerageergebieden door het gehele gebied.

De nieuw aan te leggen beplanting in het gebied zorgt voor een duurzaam geschikt functioneel leefgebied doordat een parkachtige omgeving wordt gecreëerd waarin vleermuizen graag foerageren. Hiermee is gewaarborgd dat de ruimtelijke ontwikkeling op langere termijn geen negatieve effecten heeft op de huidige staat van instandhouding van aanwezige vleermuizen.

- In het ontwerp is in nieuwe beplantingen voorzien. In het ontwerp zal worden gekozen voor inheemse boomsoorten en voor fruitbomen. Het gebruik van dergelijke soorten komt ten goede aan de biodiversiteit van het plangebied. Door de hoeveelheid opgaande beplanting en de soortkeuze wordt voldoende gewaarborgd dat de nieuwe situatie geen verslechtering vormt voor het functionele leefgebied van vleermuizen en zelfs dat het foerageergebied kwalitatief verbeterd wordt.
- Een aanvullende maatregel die opgenomen dient te worden is dat de verlichting in het plangebied ten behoeve van de vleermuizen beperkt gehouden zal worden. Bij de keuze voor verlichting geldt over het algemeen "hoe minder licht, des te beter voor vleermuizen".
 - Daarnaast wordt uitdrukkelijk geen verlichting gebruikt waarvan bekend is dat het ultrasoon geluid produceert. In het ontwerp van het plan is gekozen voor lage verlichting (zie afbeelding).



4. VOGELS MET JAARROND BESCHERMDE NESTPLAATSEN

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat in dit geval dan om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels, koloniebroeders en gebouwbewonende vogelsoorten. Hieronder vallen de soorten Steenuil en Huismus. De Steenuil heeft geen vaste nestplaats binnen het plangebied, het plangebied is wel onderdeel van een gebied waar deze soort foeraert. Voor de Huismus zullen door de geplande ontwikkeling circa 25 nestplaatsen verdwijnen.

4.1 Soortbeschrijving

4.1.1 Steenuil

De steenuil is met een lichaamsgrootte van 21 tot 23 cm en een vleugelspanwijdte van 54 tot 58 cm de kleinste in ons land voorkomende uil. Tot ver in de twintigste eeuw broedden enkele tienduizenden paren van de steenuil in ons land. De laatste decennia is de stand sterk afgenomen. Het aantal broedparen wordt geschat op ongeveer 5.500 tot 6.500 paren.

De soort komt voor in halfopen landschappen, bij voorkeur in kleinschalig agrarisch gebied. Van belang daarbij is de aanwezigheid van jachtgebied met grasland (korte vegetatie), hoogstamboomgaarden en ruigtehoekjes; de aanwezigheid van een breed aanbod aan potentiële nestholten in oude bomen, muren en gebouwen, tegenwoordig ook in speciale nestkasten. Als strikte holenbroeder die zelf geen nestholte kan maken kampt de steenuil al snel met een schaarste aan geschikte broedplaatsen. Mede hierdoor is de steenuil sterk territoriaal. Steenuilmannetjes markeren hun territorium vooral in het voorjaar, en ook weer in de nazomer/herfst met hun territoriumroep (zang) en met demonstratievluchten. Een steenuilterritorium is gemiddeld ongeveer 12 hectaren groot.

Steenuilen foerageren op insecten (kevers, larven, rupsen), muizen, regenwormen, kikkers en kleine vogels (mussen). Steenuilen leven vaak in de omgeving van oudere boerderijen die niet netjes zijn opgeruimd. Hooibergen, composthopen, houtsingels en houtstapels leveren diverse prooidieren op.

Steenuilen vinden tevens schapenweide aantrekkelijk vanwege de beschikbaarheid van mestkevers, die afkomen op de keutels. Verruigde, schrale bermen, slootkanten en oeverbegroeiingen leveren behalve meer diversiteit aan planten, veel prooidieren op in de vorm van muizen en grote insecten.

4.1.2 Huismus

De huismus is 14 tot 16 cm lang en weegt maximaal 30 gram. Het mannetje heeft een grijs petje met roodbruine zijden, grijze wangen en een grijs onderlichaam. De zwarte bef en borst variëren per individu in grootte. Dominante mannetjes hebben meer zwart dan mussen lager in de rangorde. Op de vleugel zit een brede witte vleugelstreep. Het vrouwtje heeft een doffer uiterlijk en een vrij egale koptekening.

Mussen zijn echte sociale vogels en leven dan ook in groepen. De hele dag onderhouden ze deze sociale contacten door voortdurend te tjilpen. Onder meer in Nederland is de huismussenpopulatie sinds de jaren 1970 afgenomen. In de jaren 1970 werd het aantal broedparen geschat op 1 à 2 miljoen. Tussen 1990 en 2000 is het aantal ongeveer gehalveerd.

Huismussen zoeken hun voedsel, dat voornamelijk uit bessen en zaden bestaat, op de grond. Daarbij hippen ze op een karakteristieke manier, als een stuitende pingpongbal, in het rond. Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Het nest wordt gemaakt in holten van bomen, in nestkasten, onder dakpannen en in gaten en kieren van gebouwen. Het slordige nest bestaat uit takjes, stro, veertjes en hondenharen.

4.2 Effectbeschrijving

4.2.1 Verstoring tijdens werkzaamheden

Door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kan tijdens de werkzaamheden verstoring (door bijvoorbeeld geluid) plaatsvinden. In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in een gebied tijdens het broedseizoen sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie alsmede door een beperking van het voedselaanbod.

Daarnaast zullen een relatief groot aantal (circa 25) nestplaatsen van Huismus tijdens de werkzaamheden (sloop van de bestaande bebouwing) verdwijnen. Het verdwijnen van de nestgelegenheid van Huismus heeft een negatief effect op de huidige staat van instandhouding (lange termijn effect) als hierop niet gemitigeerd wordt.

In het kader van de Flora- en faunawet is in principe geen ontheffing mogelijk voor het verstoren van vogels en het vernietigen van broedplaatsen en van vaste rust- of verblijfplaatsen. Door het opvolgen van de hierna voorgestelde maatregelen is geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig doordat er geen verlies van broedplaatsen optreedt.

4.2.2 Leefgebied van steenuil

De voorgenomen ontwikkeling heeft geen negatief effect op jaarrond beschermde nestplaatsen van de Steenuil. Het foerageergebied van de Steenuil zal door de ruimtelijke ontwikkeling echter wel anders worden ingericht. Daardoor zijn negatieve effecten op het functionele leefgebied van Steenuil niet op voorhand uit te sluiten. Daarvoor is van belang dat in het plangebied voldoende foerageergelegenheid voor de Steenuil overblijft.

4.2.3 Leefgebied van huismus

Het functionele leefgebied van de Huismus zal in de nieuwe situatie weliswaar sterk veranderen, maar niet wezenlijk verslechteren. De opzet van het vakantiepark met veel groen in de vorm van heggen kan een prima biotoop voor deze soort vormen.

4.3 Mitigerende maatregelen

Er zijn met betrekking tot Steenuil en Huismus een aantal verschillende negatieve invloeden te onderscheiden, namelijk:

- verstoring van broedvogels tijdens werkzaamheden;
- herinrichting van het functionele leefgebied van de Steenuil;
- verdwijnen nestgelegenheid van de Huismus;
- herinrichting van het functionele leefgebied van de Huismus.

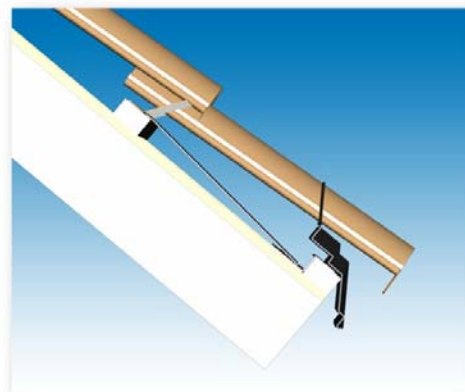
Mitigerende maatregelen tijdens werkzaamheden

- De bebouwing waarin de Huismus haar vaste nestplaats heeft mag niet gesloopt worden in de periode dat deze soort daar broedt. Als broedperiode kan half maart-half juli worden aangehouden.
- Ook overige werkzaamheden zoals het rooien van bomen en struiken dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is in de periode van half juli tot half maart. Het dient de aanbeveling niet te starten met het rooien van struweel en bomen tijdens het broedseizoen.
 - Als de werkzaamheden dicht bij het einde of begin van het broedseizoen starten of eindigen, is het aan te bevelen door een ter zake deskundig advi-

seur te laten vast stellen of het starten of door laten gaan van de werkzaamheden verantwoord is.

Mitigerende maatregelen met betrekking tot het functionele leefgebied Steenuil

- De herinrichting van het functionele leefgebied van de Steenuil heeft voornamelijk op korte termijn (tijdens de benodigde werkzaamheden voor de herinrichting van het terrein) een negatief effect. Doordat het plan een ruime opzet heeft en een groene, landelijke uitstraling nastreeft, zou als nadere planuitwerking nestgelegenheid en foerageergelegenheid voor de Steenuil kunnen worden gecreëerd. Op langere termijn zijn negatieve effecten op het foerageergebied van de Steenuil dan redelijkerwijs uitgesloten.
 - In dit kader wordt voorgesteld om de groenzone die centraal in het plangebied ligt (zie afbeelding 3) in te richten als hoogstamboomgaard of bomenweide. Aangezien beweiding van het terrein niet mogelijk is, gaat de voorkeur uit naar een kruidenrijk grasland. Voor een goed foerageergebied is een tweedeling tussen intensiever beheerd grasland (bv. speelweide) en extensiever beheerd grasland (bloemenweide) ideaal. Het betreft een strook van circa 60 x 80 meter (= 0,48 ha).
 - De verdere inrichting van het gebied voorziet daarnaast in een afwisseling van kort gras en struwelen met inheemse heesters en bomen; dit komt tevens ten goede van het functionele leefgebied van de Steenuil.
 - Als aanvullende maatregel wordt voorgesteld om nestgelegenheid voor de Steenuil te creëren door het ophangen van een nieuwe steenuilennestkast in de hooimijt.



Referentiebeelden vogelvide

Mitigerende maatregelen met betrekking tot nestgelegenheid van de Huismus

- Door de ruimtelijke ontwikkeling zullen enkele tientallen nestplaatsen van Huismus verdwijnen. Voor de Huismus is het noodzakelijk om een vogelvide te creëren in het nieuwe centrumgebouw. Een vogelvide is een prefab nestkast die

over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. Ze kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet.

- Omdat de vogelvrije pas gerealiseerd is na sloop van de manege en bouw van het centrumgebouw, is het noodzakelijk om voorafgaand aan de sloop een aantal (tijdelijke) nestplaatsen te creëren. Dit zal gebeuren door het ophangen van nestkasten in de nabijheid van de te slopen manege, bijvoorbeeld tegen de paardenstal. Er zullen 30 nestplaatsen worden gecreëerd.
- Het ongeschikt maken van de huidige nestplaatsen van Huismus dient buiten het broedseizoen (half maart-half juli) plaats te vinden, om verstoring van de Huismus zoveel als mogelijk te voorkomen.



Voorbeeld nestkast Huismus met vijf nestplaatsen

Mitigerende maatregelen met betrekking tot het functionele leefgebied de Huismus

- De herinrichting van het functionele leefgebied van de Huismus heeft voornamelijk op korte termijn (tijdens de benodigde werkzaamheden voor de herinrichting van het terrein) effect op het functionele leefgebied van de Huismus. Het is de verwachting dat rondom het terras voldoende voedselaanbod voor Huismus aanwezig zal zijn. De beplantingen (struikgewas) bieden op termijn genoeg schuilplaatsen voor huismus.

5. OVERIGE BROEDVOGELS

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek nestplaatsen van gebouwbewonende vogels aangetroffen in de rijhal en de stallen. Het gaat om Boerenzwaluw (tenminste 2 nesten) en Zwarte roodstaart (1 paartje). De Huiszwaluw is enkel foeragerend aangetroffen, in het plangebied zijn geen nesten van deze soort gevonden.

5.1 Soortbeschrijving

5.1.1 Boerenzwaluw

De Boerenzwaluw broedt in open schuren en onder brede dakoverstekken, onder bruggen en incidenteel ook op andere beschutte plaatsen. Ook komt de Boerenzwaluw veel voor in de omgeving van water, waar de zwaluwen rakelings overheen scheren om muggen te verzamelen. Van april tot oktober verblijven deze trekvogels in Nederland, de winter wordt in Afrika doorgebracht. De Boerenzwaluw zoekt zijn voedsel in de lucht: het bestaat uit enorme hoeveelheden kleine vliegende insecten welke in volle vlucht verzameld worden.

5.1.2 Zwarte roodstaart

Zwarte roodstaarten broeden in allerlei holten in stenige substraten: van rotsen tot ontluchtingsgaten in spouwmuren. Deze vogels hebben een sterke voorkeur voor warme en droge plaatsen. In stedelijke gebieden vormen alle gebouwen, schuttingen en tuinen een prima alternatief voor het natuurlijke habitat. In de ogen van een Zwarte roodstaart is een huis precies een rots en een ventilatiekanaal is een uitstekende kloof om in te broeden.

5.1.3 Huiszwaluw

De Huiszwaluw bouwt een komvormig nest tegen rotswanden: kliffen en berghellingen vormen de natuurlijke omgeving. Maar huizen van baksteen en beton voldoen de Huiszwaluw ook prima en deze zwartwitte vogel is bij ons dan ook een echte cultuurvolger geworden. Het nest wordt gemaakt van klei en zand. Huiszwaluwen eten enorme hoeveelheden muggen en andere vliegende insecten. In volle vlucht worden deze gevangen, waarbij de wendbaarheid van de zwaluwen goed van pas komt. Huiszwaluwen zijn lange-afstandstrekken die helemaal naar Tropisch en Zuid-Afrika vliegen om te overwinteren.

5.2 Effectbeschrijving

Verstoring tijdens werkzaamheden

Door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kan tijdens de werkzaamheden verstoring (door bijvoorbeeld geluid) plaatsvinden. Dit geldt voor alle drie de soorten, als ook voor andere algemene broedvogels die in of direct rondom het plangebied nestelen. In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in een gebied tijdens het broedseizoen sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie.

Verdwijnen van nestgelegenheid

Voor Boerenwaluw en Zwarte roodstraat geldt dat de nestplaats in de rijhal en de stallen door de ruimtelijke ontwikkeling zal verdwijnen. Voor deze soorten geldt dat ze sterk gebonden zijn aan de aanwezige bebouwing. Wanneer nestplaatsen verdwijnen door sloop van bebouwingen, kan niet zonder meer worden aangenomen dat deze vogelsoorten elders vervangende nestgelegenheid vinden.

5.3 Mitigerende maatregelen

Er zijn met betrekking tot Boerenwaluw, Zwarte roodstraat en Huiswaluw een aantal verschillende negatieve effecten te onderscheiden, namelijk:

- verstoring van broedvogels tijdens werkzaamheden;
- verdwijnen nestgelegenheid van Boerenwaluw en Zwarte roodstraat;
- herinrichting van het functionele leefgebied van Boerenwaluw, Zwarte roodstraat en Huiswaluw.

Mitigerende maatregelen tijdens werkzaamheden

- De bebouwing waarin Boerenwaluw en Zwarte roodstraat een nestplaats hebben mag niet in de periode dat deze soort daar broedt gesloopt worden.
- Ook overige werkzaamheden dienen bij voorkeur uitgevoerd te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is in de periode van september tot maart. Het dient de aanbeveling niet te starten met het rooien van struweel en bomen tijdens het broedseizoen.
- Als de werkzaamheden dicht bij het einde of begin van het broedseizoen starten of eindigen, is het aan te bevelen door een ter zake deskundig adviseur te laten vast stellen of het starten of door laten gaan van de werkzaamheden verantwoord is.

Mitigerende maatregelen met betrekking tot nestgelegenheid

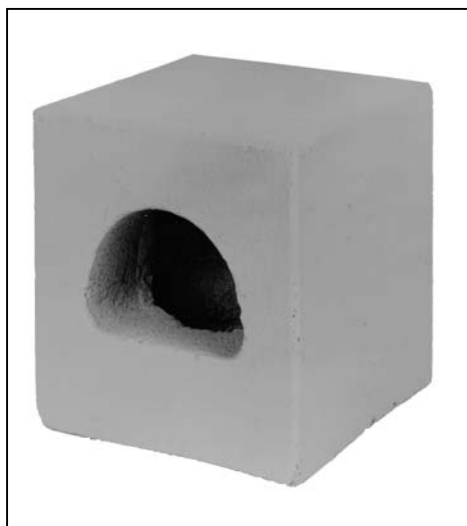
- Voor Boerenwaluw is het ophangen van kunstnesten in de hooimijt een maatregel waar deze soort van kan profiteren. De nestgelegenheid is hiermee verzekerd. De nesten worden in de bovenste verdieping opgehangen.

Om beschutting en donkerte te creëren zullen twee van de vier zijden van de bovenverdieping op een of andere manier (met bijvoorbeeld rieten matten) worden afgeschermd.

- Ten aanzien van het verdwijnen van nestplaatsen van Zwarte roodstaart is het aan te bevelen meerdere inmetselfkasten (bijvoorbeeld van website Waveka) in het nieuwe centrumgebouw op te nemen.
- Daarnaast is een zogenoemde omgevingscheck voor deze soorten uitgevoerd. In de directe omgeving (het omliggende recreatiepark) zijn geen mogelijkheden voor deze soorten om te nestelen; naar verwachting wel in boerderijen in de verdere omgeving. Mits voor vervangende nestgelegenheid wordt gezorgd, zijn negatieve effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van instandhouding redelijkerwijs niet te verwachten.

Mitigerende maatregelen met betrekking tot het functionele leefgebied

- De herinrichting van het functionele leefgebied van Boerenwaluw, Zwarte roodstraat en Huiswaluw heeft voornamelijk op korte termijn (tijdens de benodigde werkzaamheden voor de herinrichting van het terrein) een negatief effect. Doordat het plan een ruime opzet heeft en een groene, landelijke uitstraling nastreeft, zou als nadere planuitwerking nestgelegenheid en foeragegelegenheid voor de genoemde soorten kunnen worden gecreëerd. Op langere termijn zijn negatieve effecten op het functionele leefgebied van deze soorten dan redelijkerwijs uitgesloten.
- Naast nestkasten voor Boerenwaluw en Zwarte roodstraat is het aan te bevelen om ook voor Huiswaluw een aantal kunstnesten in het nieuwe centrumgebouw op te nemen (bijvoorbeeld van website Waveka). Hierbij heeft het de voorkeur om het nieuwe centrumgebouw te voorzien van een overstekend dak, waarbij de overstek niet te glad is afgewerkt.



In te metselen neststeen voor Zwarte roodstaart



Kunstnest voor Huiswaluw



Kunstnest voor Boerenzwaluw



Hooimijt op Buitenhof de Leistert

6. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

6.1 Algemene richtlijnen maatregelen

De term mitigatie heeft betrekking op verzachtende maatregelen die binnen (of in de nabije omgeving van) het plangebied getroffen worden t.b.v. exemplaren of populaties die door de ingreep benadeeld worden. Van belang is dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet wordt aangetast. In de 'Handreiking Flora- en faunawet (DLG, 2006), die wordt gebruikt voor vergunningverlening staat beschreven wat een verblijf met zijn functionele omgeving is. In onderstaand kader is dit beschreven.

Betreft een verblijf met functionele omgeving

Onder nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen dienen verblijven voor dieren (zelfstandig naamwoord) verstaan te worden en niet het ergens verblijven van dieren (werkwoord). Elk dier kent zijn eigen type van verblijf ("woning"), soms ook meerdere typen verblijven. De meest duidelijke typen van verblijven zijn nesten, holen en burchten. Maar ook een nis in een muur, een holletje onder een steen, een kuiltje in de grond, een plant van een bepaalde plantensoort of een langzaam verterende stronk kan een verblijf zijn voor een bepaald dier.

Ook die onderdelen van de omgeving die onlosmakelijk aan het verblijf verbonden zijn, moeten tot het verblijf gerekend worden: de boom waarin zich het nest bevindt, de zandbult waarin de burcht zich bevindt, de steen of stronk waaronder het holletje zich bevindt, de broeihoop waarin het nest van de ringslang zich bevindt, de poel waarin de voortplanting van de kikker plaatsvindt. Daarnaast is het van belang dat het verblijf zijn functie voor het dier moet kunnen vervullen.

Om een voortplantingsplaats te laten functioneren om jongen groot te brengen, moeten de ouders op elk moment voldoende voedsel van de juiste samenstelling kunnen verzamelen. Hiervoor is een bepaalde kwaliteit van de omgeving noodzakelijk. Met activiteiten of werkzaamheden die de kwaliteit verstoren of vernietigen vindt dus een overtreding van dit artikel plaats. Afhankelijk van de soort kan die benodigde omgeving direct grenzen aan de plek waar zich de voortplantingsplaats bevindt, maar kan zich ook op afstand bevinden en is dan al dan niet alleen door de soort te bereiken door het volgen van bepaalde elementen in het landschap.

Compensatie vindt plaats wanneer de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats t.g.v. de ingreep wordt aangetast. Compensatie kan zowel binnen als buiten het plangebied plaatsvinden en is gericht op het versterken van andere (deel)populaties.

De gunstige staat van instandhouding van de soort (op regionaal of landelijk niveau) komt dan niet in het geding. Doel van het mitigatieplan is dat er conform de Flora- en faunawet wordt gewerkt, zodat schade aan beschermde en algemene soorten wordt voorkomen. Daarnaast heeft het mitigatieplan als doel draagvlak te creëren bij betrokken instanties en omwonenden. Het mitigatieplan kan daarnaast, indien gewenst, gebruikt worden als onderbouwing van een ontheffingsaanvraag in het kader van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing met als doel een zogenaamde positieve afwijzing is vanuit de Flora- en faunawet niet noodzakelijk; er wordt namelijk zodanig gewerkt dat overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen wordt. Het verkrijgen van een positieve afwijzing biedt wel een extra zekerheid dat het onderzoek stand houdt in juridische procedures.

Met het voorliggende mitigatieplan is gewaarborgd dat eventuele effecten van de werkzaamheden in het projectgebied gemitigeerd worden en dat zowel het leefgebied als de nestgelegenheid van de aanwezige broedvogelsoorten gecompenseerd wordt.

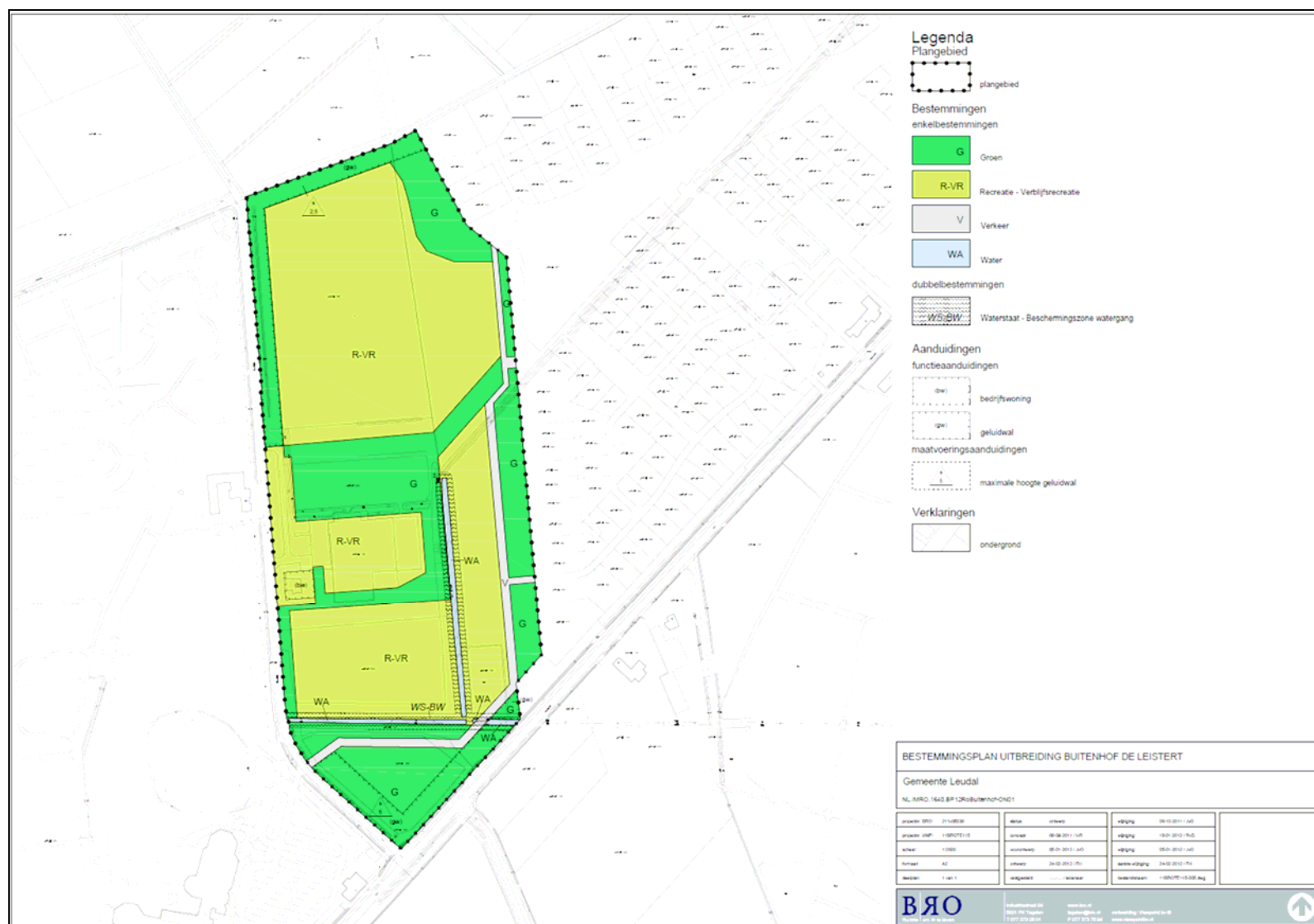
6.2 Zekerstelling

Om ervoor te zorgen dat de maatregelen uit dit mitigatieplan daadwerkelijk worden uitgevoerd, moeten deze op een of andere manier privaatrechtelijk of publiekrechtelijk worden verankerd. De initiatiefnemer sluit in het kader van de bestemmingsplanprocedure een anterieure overeenkomst af met de gemeente Leudal. In deze overeenkomst kunnen ook afspraken vastgelegd worden met betrekking tot uitvoering van de mitigerende maatregelen.

Voor de eisen die een aanvulling of uitwerking vormen op het schetsplan (afbeelding 4) geldt dat deze worden opgenomen bij de verdere uitwerking van het inrichtingsplan. De groenstroken die van waarde zijn voor vleermuizen en steenuil zijn tevens vastgelegd in het bestemmingsplan. In de verbeelding zijn deze zones als 'groen' bestemd.

Maatregelen die betrekking hebben op de planning en specifieke uitvoeringsmaatregelen die niet ruimtelijk zijn vast te leggen (zoals het ophangen van nestkasten) kunnen worden vastgelegd in een 'activiteitenplan'.

Initiatiefnemer legt verantwoording af aan de gemeente voor het uitvoeren van de te nemen maatregelen. Bij het aantoonbaar niet naleven van de gemaakte afspraken, zal de gemeente dit rapporteren aan het Ministerie van EL&I, dat bevoegd gezag is inzake handhaving van de Flora- en faunawet. Het Ministerie kan vervolgens overgaan tot een handhavingprocedure.



Afbeelding 4: Verbeelding ontwerp bestemmingsplan

6.3 Overzichtstabel

Maatregel	T.b.v. soort(en)	Te verankeren in	Zie paragraaf
Beperken verlichting tijdens de bouw	Gewone dwergvleermuis	Activiteitenplan	3.3
Beperken verlichting in nieuwe situatie	Gewone dwergvleermuis	Inrichtingsplan	3.3
Aanleg boomstructuur oostzijde Leistertweg	Gewone dwergvleermuis	Inrichtingsplan	3.3
Aanleg groenstructuur met inheemse beplanting	Vleermuizen, vogels	Inrichtingsplan	3.3; 4.3
Rooien van bomen en sloop gebouwen buiten de broedperiode	Huismus, Steenuil, Boerenzwaluw	Activiteitenplan	4.3, 5.3
Inrichting groenstrook noordzijde als steenuilbio-toop	Steenuil	Inrichtingsplan, bestemmingsplan	4.3
Creëren nestgelegenheid in hooimijt	Boerenzwaluw, Steenuil	Activiteitenplan	4.3; 5.3
Creëren nestgelegenheid in nieuw centrumgebouw	Zwarte roodstaart, Huiszwaluw	Activiteitenplan, bouwtekening	5.3

